T083 TKL 1 (50) 1509 Luận Đại Trí Độ 26.Giải Thích Tướng của Tỳ Lê Da (Tinh Tấn) Ba La Mật

Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 16 591

LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ
QUYEÅN 16
26-GIAÛI THÍCH TÖÔÙNG CUÛA TYØ-LEÂ-DA (TINH TAÁN) BA-LA-MAÄT

Hoûi: Theá naøo laø töôùng cuûa tinh taán? Ñaùp: Coù khaû naêng ñoái vôùi vieäc laøm, phaùt khôûi khoâng khoù, yù chí kieân cöôøng, taâm khoâng meät moûi, laøm vieäc roát raùo, nhö vaäy laø töôùng cuûa tinh taán. Laïi nöõa, nhö Phaät daïy: "Töôùng cuûa tinh taán laø thaân taâm khoâng ngöøng nghæ". Ví nhö Phaät Thích-ca Vaên, kieáp tröôùc töøng laøm chuû khaùch buoân, ñem caùc ngöôøi buoân ñi vaøo choã hieåm naïn, ôû ñoù coù quyû La-saùt ñöa tay ngaên laïi noùi raèng: "Ngöôi ñöùng yeân ñöøng nhuùc nhích, khoâng cho ngöôi ñi". Chuû khaùch buoân lieàn laáy naém tay phaûi ñaùnh noù, naém tay lieàn dính khoâng keùo ra ñöôïc, laïi laáy naém tay traùi ñaùnh noù, cuõng khoâng keùo ra ñöôïc, laïi laáy chaân phaûi ñaïp noù, chaân bò dính luoân, laïi laáy chaân traùi ñaïp noù, cuõng dính nhö theá, laïi laáy ñaàu huùc tôùi, ñaàu cuõng dính luoân. Quyû hoûi: "Ngöôi nay ñaõ nhö vaäy, coøn muoán laøm gì nöõa, taâm ngöôi ñaõ chòu ngöøng chöa?" Ñaùp: "Tuy caû naêm chi bò troùi dính, nhöng taâm ta khoâng bao giôø ñeå cho ngöôi deïp, ta seõ duøng söùc tinh taán ñaùnh loän vôùi ngöôi, quyeát ñònh khoâng giaûi ñaõi thoái lui". Quyû lieàn hoan hyû nghó raèng: "Ngöôøi naøy ñôûm löïc raát lôùn". Lieàn noùi vôùi ngöôøi aáy raèng: "Söùc tinh taán cuûa ngöôi raát lôùn, quyeát chaéc khoâng ngöøng nghæ, ta ñeå cho ngöôi ñi". Ngöôøi tu haønh nhö vaäy, ñoái vôùi thieän phaùp, ñaàu ñeâm, giöõa ñeâm, cuoái ñeâm tuïng kinh, toïa thieàn, caàu chöùng thaät töôùng caùc phaùp, khoâng ñeå bò caùc kieát söû che laáp, thaâm taâm khoâng giaûi ñaõi. AÁy laø töôùng cuûa tinh taán. Tinh taán laø moät taâm sôû phaùp, sieâng laøm khoâng truï töôùng, theo taâm haønh, cuøng taâm sanh, coù giaùc coù quaùn (taàm töù), hoaëc khoâng giaùc coù quaùn, hoaëc khoâng giaùc khoâng quaùn, nhö trong saùch A-tyø-ñaøm noùi roäng.

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 16 592

Ñoái heát thaûy thieän phaùp, sieâng tu khoâng giaûi ñaõi, aáy laø töôùng cuûa tinh taán. ÔÛ trong naêm caên, goïi laø Tinh taán caên, caên taêng tröôûng thì goïi laø Tinh taán löïc, taâm ñöôïc khai ngoä thì goïi laø Tinh taán giaùc chi, coù theå ñöa ñeán thaønh Nieát-baøn cuûa Phaät ñaïo, thì goïi laø Chaùnh tinh taán. Trong boán Nieäm xöù, sieâng naêng buoäc taâm laø Tinh taán phaàn. Boán Chaùnh caàn laø Tinh taán moân. Trong boán Nhö yù tuùc, duïc vaø tinh taán laø Tinh taán nhö yù tuùc. Trong saùu Ba-la-maät goïi laø Tinh taán Ba-la-maät. Hoûi: OÂng tröôùc kia ñaõ noùi khen ngôïi tinh taán, nay noùi töôùng cuûa tinh taán, aáy laø tinh taán gì ? Ñaùp: AÁy laø töôùng tinh taán ñoái vôùi heát thaûy thieän phaùp. Hoûi: Nay ñang luaän nghò veà Ñaïi Baùt-nhaõ Ba-la-maät, thì chæ neân noùi Tinh taán Ba-la-maät, chöù sao laïi noùi tinh taán ñoái heát thaûy thieän phaùp? Ñaùp: Boà-taùt môùi phaùt taâm, phaûi tinh taán ñoái heát thaûy thieän phaùp, daàn daàn môùi ñöôïc Tinh taán Ba-la-maät. Hoûi: Tinh taán ñoái vôùi heát thaûy thieän phaùp thì coù nhieàu, nay chæ noùi Tinh taán Ba-la-maät laø ñaõ goàm vaøo trong söï tinh taán ñoái vôùi heát thaûy thieän phaùp roài? Ñaùp: Tinh taán vì Phaät ñaïo goïi laø Ba-la-maät, coøn tinh taán vì caùc thieän phaùp khaùc thì chæ goïi laø tinh taán maø khoâng goïi laø Ba-la-maät. Hoûi: Tinh taán ñoái vôùi heát thaûy thieän phaùp, sao khoâng goïi laø Tinh taán Ba-la-maät, maø chæ goïi Boà-taùt tinh taán môùi Ba-la-maät? Ñaùp: Ba-la-maät goïi laø ñeán bôø kia, ngöôøi theá gian vaø Thanh-vaên, Bích-chi Phaät khoâng theå haønh tinh taán moät caùc ñaày ñuû, cho neân khoâng goïi laø Ba-la-maät. Laïi nöõa, ngöôøi aáy khoâng coù taâm ñaïi töø, ñaïi bi, boû rôi chuùng sanh, khoâng caàu caùc thieän phaùp nhö Möôøi löïc, Boán voâ sôû uùy, Möôøi taùm phaùp baát coïng, Nhaát thieát trí vaø Voâ ngaïi giaûi thoaùt, Voâ löôïng thaân, Voâ bieân quang minh, Voâ löôïng aâm thanh, Voâ löôïng trì giôùi, Thieàn ñònh, Trí tueä, do vaäy ngöôøi aáy tinh taán maø khoâng goïi laø Ba-la-maät. Laïi nöõa, Boà-taùt tinh taán khoâng ngöøng khoâng nghæ, nhaát taâm caàu Phaät ñaïo. Tu haønh nhö vaäy goïi laø Tinh taán Ba-la-maät. Nhö Boà-taùt Haûo Thí vì caàu ngoïc Nhö yù maø thaùo cho chaûy caïn bieån lôùn, daàu gaân xöông bò khoâ kieät, khoâng bao giôø giaûi ñaõi pheá boû, ñeå ñöôïc ngoïc Nhö yù, caáp thí cho chuùng sanh, cöùu vôùt söï khoå nôi thaân hoï. Boà-taùt laøm ñöôïc vieäc khoù laøm nhö vaäy; aáy laø Boà-taùt Tinh taán Ba-la-maät. Laïi nöõa, Boà-taùt laáy löïc tinh taán laøm ñaàu ñeå thöïc haønh naêm Ba-la- maät kia, khi aáy goïi laø Boà-taùt Tinh taán Ba-la-maät. Ví nhö hoøa hôïp ñuû caùc thöù thuoác môùi trò laønh troïng beänh, Boà-taùt tinh taán cuõng nhö vaäy, chæ thöïc haønh tinh taán maø khoâng thöïc haønh naêm Ba-la-maät kia, thì khoâng goïi laø

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 16 593

Boà-taùt Tinh taán Ba-la-maät. Laïi nöõa, Boà-taùt tinh taán khoâng phaûi vì taøi lôïi, giaøu sang, theá löïc; cuõng khoâng vì thaân, khoâng vì sanh leân trôøi, laøm Chuyeån luaân Thaùnh vöông, Phaïm-thieân, Ñeá-Thích, Thieân-vöông, cuõng khoâng vì caàu Nieát- baøn cho rieâng mình, maø chæ vì Phaät ñaïo, lôïi ích chuùng sanh. Caùc töôùng nhö vaäy, goïi laø Boà-taùt Tinh taán Ba-la-maät. Laïi nöõa, Boà-taùt tinh taán, tu haønh heát thaûy thieän phaùp ñeàu laáy taâm ñaïi bi laøm ñaàu, nhö cha meï laønh, chæ coù moät ñöùa con, maø noù bò beänh naëng, thì nhaát taâm tìm thuoác, ñeå

cöùu beänh cho con. Boà-taùt tinh taán, laáy taâm töø laøm ñaàu cuõng nhö vaäy, cöùu vôùt cho heát thaûy, taâm khoâng taïm rôøi boû. Laïi nöõa, Boà-taùt tinh taán, laáy trí tueä bieát roõ thaät töôùng laøm ñaàu, ñeå thöïc haønh saùu Ba-la-maät; aáy goïi laø Boà-taùt Tinh taán Ba-la-maät. Hoûi: Thaät töôùng cuûa caùc phaùp laø voâ vi voâ taùc, coøn tinh taán laø höõu vi höõu taùc, laøm sao laáy thaät töôùng laøm ñaàu? Ñaùp: Tuy bieát thaät töôùng caùc phaùp laø voâ vi voâ taùc, nhöng vì baûn nguyeän ñaïi bi muoán ñoä chuùng sanh neân ôû trong voâ taùc maø duøng löïc tinh taán ñoä thoaùt heát thaûy. Laïi nöõa, neáu thaät töôùng caùc phaùp ñaõ laø voâ vi nhö töôùng Nieát-baøn, khoâng moät khoâng hai thì oâng laøm sao noùi thaät töôùng khaùc vôùi töôùng tinh taán? Chính laø oâng khoâng hieåu roõ thaät töôùng caùc phaùp theá naøo caû! Laïi nöõa, Boà-taùt ñöôïc löïc thaàn thoâng, duøng Thieân nhaõn thaáy chuùng sanh trong ba coõi, naêm ñöôøng vì maát vui neân khoå, thaáy chö thieân ôû coõi Voâ saéc vì ham vui trong thieàn ñònh, taâm meâ ñaém khoâng giaùc tænh, khi maïng heát phaûi rôi trôû laïi trong coõi Duïc, chòu thaân hình caàm thuù. Thaáy chö Thieân ôû coõi Saéc cuõng nhö vaäy, töø choã thanh tònh bò ñoïa trôû laïi chòu söï daâm duïc ôû trong baát tònh. Thaáy saùu taàng Trôøi ôû coõi Duïc öa ñaém nguõ duïc, neân trôû laïi ñoïa vaøo ñòa nguïc, chòu caùc khoå thoáng. Thaáy trong nhaân ñaïo, nhôø phöôùc cuûa möôøi ñieàu thieän ñoåi ñöôïc thaân ngöôøi, thaân ngöôøi thì nhieàu khoå ít vui, meänh taän phaàn nhieàu bò ñoaï vaøo ñöôøng aùc. Thaáy caùc suùc sanh chòu caùc khoå naõo, roi gaäy ñuoåi chaïy, chôû naëng ñi xa, coå hoïng bò ñaâm thuûng, saét noùng thieâu ñoát, ñoù laø nhöõng ngöôøi vì haïnh nghieäp ñôøi tröôùc, troùi buoäc chuùng sanh, roi gaäy ñaùnh ñaäp khoå naõo. Vì caùc nhaân duyeân nhö vaäy cho neân phaûi chòu mang thaân hình caàm thuù voi ngöïa, traâu deâ, höu nai. Thaáy ngöôøi coù tính daâm duïc naëng, voâ minh nhieàu thì chòu laøm loaøi ngoãng ngang, chim seû, uyeân öông, tu huù, boà caâu, gaø, vòt, anh voõ, chim

traêm löôõi. Laøm caùc thöù chim traêm ngaøn chuûng loaïi, do toäi daâm duïc maø thaân moïc loâng vuõ, bò caùch giaùn vôùi caùc thöù xuùc trôn mòn, moû cöïa thoâ cöùng, khoâng phaân bieät ñöôïc söï xuùc chaïm. Thaáy ngöôøi saân giaän nhieàu, thì chòu laøm loaøi truøng nhö raén ñoäc, reát, boø caïp, saâu boø, ong. laøm traêm chaân ngaäm ñoäc. Thaáy ngöôøi ngu si nhieàu, thì chòu laøm loaøi giun, con ngaõi, boï hung, kieán hoâi, cuù meøo, loaøi chim maïnh tôïn, nhöõng thöù truøng chim laãn thaãn. Thaáy ngöôøi kieâu maïn saân giaän nhieàu, thì chòu mang thaân maõnh thuù nhö sö töû, hoå baùo. Do taø maïn maø chòu sanh trong loaøi löøa, heo, laïc ñaø. Ngöôøi xan tham, taät ñoá, khinh suaát, noùng naûy, voâ vaøng thì chòu mang hình con khæ, khæ ñoät, gaáu. Do nghieäp nhaân taø tham ghen gheùt thì chòu mang hình caùc loaïi thuù meøo, choàn, coïp ñaát. Do nghieäp nhaân khoâng bieát hoå theïn, tham aên tham uoáng neân chòu mang hình haøi caùc loaøi chim quaï, chim khaùch, keân keân. Do khinh maïn ngöôøi laønh neân chòu mang thaân gaø, choù, choàn. Laøm vieäc boá thí lôùn maø taâm saân giaän quanh co, do nhaân duyeân aáy neân chòu mang thaân loaøi roàng. Laøm vieäc boá thí lôùn maø taâm cao ngaïo laán löôùt, baïo ngöôïc, laøm khoå naõo chuùng sanh neân chòu mang thaân chim Kim-sí. Do caùc

kieát söû haønh nghieäp nhaân duyeân nhö vaäy neân chòu caùc thoáng khoå cuûa loaøi caàm thuù suùc sanh. Boà-taùt ñöôïc thieân nhaõn quaùn thaáy chuùng sanh luaân chuyeån naêm ñöôøng, cöù quanh quaån trong ñoù. Cheát ôû coõi Trôøi sanh vaøo coõi ngöôøi, cheát ôû coõi ngöôøi sanh leân coõi Trôøi; cheát ôû coõi Trôøi sanh vaøo ñòa nguïc, cheát ôû ñòa nguïc sanh leân coõi Trôøi; cheát ôû coõi trôøi sanh vaøo ngaï quyû, cheát ôû ngaï quyû laïi sanh leân coõi trôøi; cheát ôû coõi trôøi sanh vaøo suùc sanh, cheát ôû suùc sanh laïi sanh leân coõi Trôøi; cheát treân coõi Trôøi trôû sanh laïi treân coõi Trôøi. Ñòa nguïc, ngaï quyû, suùc sanh cuõng nhö vaäy. Cheát trong coõi Duïc sanh trong coõi Saéc, cheát trong coõi Saéc sanh trong coõi Duïc; cheát trong coõi Duïc sanh trong coõi Voâ saéc; cheát trong coõi Voâ saéc sanh trong coõi Duïc; cheát trong coõi Duïc laïi sanh trong coõi Duïc. Coõi Saéc, coõi Voâ saéc cuõng nhö vaäy. Cheát trong ñòa nguïc Hoaït sanh trong ñòa nguïc Haéc-thaèng, cheát trong ñòa nguïc Haéc-thaèng sanh trong ñòa nguïc Hoaït; cheát trong ñòa nguïc Hoaït sanh laïi trong ñòa nguïc Hoaït. Hôïp hoäi ñòa nguïc cho ñeán A-tyø ñòa nguïc cuõng nhö vaäy. Cheát trong ñòa nguïc Thaùn-khanh sanh trong ñòa nguïc Phaát-xí, cheát trong ñòa nguïc Phaát-xí sanh trong ñòa nguïc Thaùn-khanh; cheát trong ñòa nguïc Thaùn-khanh sanh laïi trong ñòa nguïc Thaùn-khanh. Ñòa nguïc Thieâu-laâm cho ñeán ñòa nguïc Ñaïi Ba-ñaàu-ma cuõng nhö vaäy. Luaân chuyeån sanh vaøo trong ñoù.

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 16 595

Cheát trong loaøi noaõn sanh laïi sanh trong loaøi thai sanh; cheát trong loaøi thai sanh laïi sanh trong loaøi noaõn sanh; cheát trong loaøi noaõn sanh laïi sanh trong loaøi noaõn sanh. Thai sanh, thaáp sanh, hoùa sanh cuõng nhö vaäy. Cheát trong chaâu Dieâm-phuø-ñeà sanh trong chaâu Phaát-baø-ñeà; cheát trong chaâu Phaát-baø-ñeà sanh trong chaâu Dieâm-phuø-ñeà; cheát trong chaâu Dieâm-phuø-ñeà sanh laïi trong chaâu Dieâm-phuø-ñeà. Chaâu Cuø-ñaø-ni Uaát- ñôn-la-vieät cuõng nhö vaäy. Cheát ôû choã Töù-thieân-vöông sanh trong Ñao-lôïi thieân; cheát trong Ñao-lôïi thieân sanh ôû choã Töù-thieân-vöông; cheát ôû choã Töù-thieân-vöông laïi trôû sanh ôû choã Töù-thieân-vöông. Ñao-lôïi thieân cho ñeán Tha-hoùa-töï-taïi thieân cuõng nhö vaäy. Cheát trong coõi trôøi Phaïm-chuùng, sanh trong coõi trôøi Phaïm-phuï; cheát trong coõi trôøi Phaïm-phuï sanh trong coõi trôøi Phaïm-chuùng; cheát trong coõi trôøi Phaïm-chuùng sanh trôû laïi trong coõi trôøi Phaïm-chuùng. Trôøi Phaïm- phuï, trôøi Thieåu-quang, Voâ-löôïng-aùnh saùng, Quang-aâm, Thieåu-tònh, Voâ- löôïng-tònh, Bieán-tònh, A-na-baït-la-giaø, Ñaéc-sanh, Ñaïi-quaû, Hö-khoâng- xöù, Thöùc-voâ-bieân-xöù, Voâ-sôû-höõu-xöù, Phi-höõu-töôûng-phi-voâ-töôûng cuõng nhö vaäy. Cheát trong coõi trôøi Phi-höõu-töôûng-phi-voâ-töôûng sanh trong ñòa nguïc A-tyø. Nhö vaäy trieån chuyeån sanh trong naêm ñöôøng. Boà-taùt quaùn thaáy nhö vaäy roài, sanh taâm ñaïi bi: “Ta ñoái vôùi chuùng sanh khoâng coù lôïi ích gì, tuy giuùp cho caùi vui theá gian, khi vui cuøng toät thì khoå. Vaäy ta haõy laáy caùi vui chôn thöôøng cuûa Nieát-baøn Phaät ñaïo giuùp ích cho taát caû. Laøm sao giuùp ích? Phaûi sieâng naêng ñaïi tinh taán, môùi ñöôïc trí tueä chôn thaät, ñöôïc trí tueä chôn thaät bieát ñöôïc thaät töôùng cuûa caùc phaùp, laáy caùc Ba-la-maät khaùc giuùp thaønh ñeå laøm lôïi ích cho chuùng sanh”, aáy laø Boà-taùt Tinh taán Ba-la-maät.

Boà-taùt quaùn thaáy trong loaøi Ngaï quyû bò ñoùi khaùt, hai maét bò truûng saâu, loâng toùc daøi, chaïy ñoâng chaïy taây; neáu muoán chaïy ñeán choã nöôùc thì bò caùc con quyû giöõ nöôùc laáy gaäy saét ñaùnh ñuoåi lui; neáu khoâng coù quyû giöõ gìn thì nöôùc töï nhieân khoâ; hoaëc trôøi coù möa, nöôùc möa hoùa thaønh than. Hoaëc coù loaøi Ngaï quyû thöôøng bò löûa ñoát, nhö luùc kieáp taän, caùc nuùi ñeàu tuoân löûa. Hoaëc coù loaøi Ngaï quyû gaày guoäc chaïy cuoàng, loâng toùc roái loaïn phuû khaép thaân mình. Hoaëc coù loaøi Ngaï quyû thöôøng aên phaân, nöôùc giaûi, nöôùc maét, ñoà nhô, muõi, nöôùc caën baõ röûa raùy, coù khi ñi ñeán ñöùng beân caàu xí rình chôø ñoà baát tònh. Hoaëc coù loaøi Ngaï quyû thöôøng tìm taøn huyeát cuûa saûn phuï ñeå uoáng, thaân hình nhö caây chaùy, coå nhö loã kim; neáu cho noù nöôùc uoáng ngaøn naêm khoâng ñuû. Hoaëc coù loaøi Ngaï quyû töï phaù ñaàu mình,

laáy tay moùc naõo maø lieám. Hoaëc coù loaøi Ngaï quyû thaân hình nhö nuùi ñen, bò moùc saét moùc coå, daäp ñaàu caàu thöông xoùt, laïy luïc lính nguïc. Hoaëc coù loaøi Ngaï quyû, ñôøi tröôùc aùc khaåu, öa laáy lôøi thoâ aùc gaây haïi chuùng sanh, thaáy chuùng sanh thì raát oaùn gheùt, nhö troâng thaáy keû thuø. Vì toäi aáy maø bò ñoïa vaøo ñöôøng ngaï quyû chòu voâ löôïng thoáng khoå. Boà-taùt quaùn thaáy taùm ñaïi ñòa nguïc, ñau khoå muoân moái: Thaáy trong ñaïi ñòa nguïc “Hoaït” caùc toäi nhaân ñaáu traùnh nhau, aùc taâm saân giaän tranh giaønh, tay caàm dao beùn chaët cheùm laãn nhau, laáy giaùo daøi ñaâm nhau, laáy chóa saét thoïc nhau; laáy gaäy ñaùnh nhau, laáy ñuøi saét ñaû nhau, daây saét quaán nhau; laáy dao beùn vaèm naùt nhau, laáy moùng tay saét caøo xeù nhau, laáy maùu nôi thaân boâi treùt nhau. Khoå ñoäc böùc thieát meâ man khoâng bieát gì. Do nhaân duyeân cuûa nghieäp tröôùc maø coù ngoïn gioù laïnh thoåi ñeán, lính nguïc keâu leân: “OÂi chao! Toäi nhaân soáng laïi!” Lieàn soáng laïi. Soáng laïi laïi tieáp chòu khoå ñoäc. Do vaäy neân goïi laø ñòa nguïc Hoaït (soáng). Nhöõng chuùng sanh ôû trong ñaây do nhaân duyeân haønh nghieäp ñôøi tröôùc, ham gieát sanh vaät nhö traâu, deâ, caàm thuù. Vì ruoäng vöôøn nhaø cöûa, noâ tyø vôï con, quoác thoå tieàn taøi maø gieát haïi laãn nhau. Do caùc thöù nghieäp baùo gieát haïi nhö vaäy, maø phaûi chòu toäi quaù laém nhö vaäy. Thaáy toäi nhaân trong ñaïi ñòa nguïc “Haéc-thaèng” bò quyû La-saùt hung aùc, nguïc toát, thôï quyû, thöôøng laáy daây saét chaùy ñen ño ñaït toäi nhaân, laáy buùa saét trong nguïc sai ngöôøi ñaün cheùm daøi laøm cho ngaén, ngaén laøm cho daøi; vuoâng laøm cho troøn; troøn laøm cho vuoâng; cheùm ñöùt töù chi, xeûo boû tai muõi, caét rôùt chaân tay, laáy cöa saét cöa xeû chaët ñöùt, phaù phaàn maùu huyeát, thaùi thòt töøng mieáng ñem caân. Nhöõng toäi nhaân naøy do haønh nghieäp nhaân duyeân ñôøi tröôùc hay deøm pha keû trung löông, noùi doái, aùc khaåu, noùi hai löôõi, noùi theâu deät, gieát oan keû voâ toäi, hoaëc laøm söù gian, hung baïo xaâm laêng saùt haïi quaù laém. Do caùc thöù aùc khaåu deøm pha nhö vaäy, neân phaûi chòu toäi aáy. Thaáy trong ñòa nguïc “Hôïp-hoäi” loaøi aùc La-saùt, lính nguïc laøm ra caùc hình thuø traâu, ngöïa, heo, deâ, höôu, nai, choàn, choù, coïp, soùi, sö töû, loaøi luïc baùc, voi lôùn, keân keân, chim caét, chim nhoû. Laøm ra caùc thöù ñaàu chim, ñaàu thuù ñi ñeán nuoát caén, moå xeù, nghieán ngaáu toäi nhaân. Hai nuùi eùp laïi (hôïp hoäi),

vaønh saét noùng lôùn eùp nghieán laøm cho thaân toäi nhaân tan naùt, ôû trong coái saét giaõ laøm cho naùt; nhö eùp daàu, eùp nho; ví nhö baõi chieán tröôøng bò daøy xeùo, thòt chöùa thaønh ñoáng, ñaàu chaát nhö nuùi, huyeát chaûy thaønh ao; keân keân, chim caét, coïp soùi laïi tranh nhau caáu xeù. Nhöõng toäi nhaân naøy do nhaân duyeân haønh nghieäp ñôøi tröôùc, hay gieát traâu, ngöïa, heo, deâ, höôu, nai, choàn, thoû, coïp, soùi, sö töû, loaøi luïc baùc, voi lôùn, taøn haïi raát nhieàu ñieåu

thuù nhö vaäây, cho neân bò caùc loaøi ñieåu thuù ñeán laøm haïi laïi. Laïi laáy theá löïc laán aùp, eùp uoång keû heøn keùm, neân phaûi chòu toäi hai nuùi eùp laïi. Tham xeûn, giaän töùc, ngu si, sôï haõi, söû ñoaùn vieäc khinh troïng khoâng theo chaùnh lyù. Hoaëc phaù chaùnh ñaïo, thay ñoåi chaùnh phaùp, neân phaûi chòu voøng saét noùng nghieán naùt, coái saét noùng giaõ tan. Thöù tö, thöù naêm laø ñòa nguïc "Khieáu-hoaùn, Ñaïi-khieáu-hoaùn". Toäi nhaân ôû trong ñòa nguïc naøy bò quyû La-saùt, Nguïc toát ñaàu vaøng nhö kim, trong maét tuoân löûa, maëc aùo saét ñoû, thaân thòt cöùng raén, chaïy nhanh nhö gioù, tay chaân daøi to, mieäng buoâng lôøi aùc, duøng chóa ba muõi, teân bay nhö möa, ñaâm baén toäi nhaân, toäi nhaân cuoàng chaïy, cuùi ñaàu caàu xin Ñaïi töôùng quaân buoâng tha moät chuùt, töùc thôøi bò ñöa vaøo ñòa nguïc saét noùng, ngang doïc moät traêm do tuaàn, ñuoåi ñaùnh rong chaïy, chaân ñeàu bò chaùy, môõ tuûy chaûy ra; nhö eùp söõa daàu, gaäy saét ñaùnh ñaàu, ñaàu vôõ naõo chaûy nhö bình söõa; laïi cheùm ñaâm caét loùc, thaân theå naùt tan, roài laïi ñöa vaøo nhaøsaét, trong nhaø khoùi ñen xoâng leân, xoâ ñeø laãn nhau; laïi oaùn haïi laãn nhau, ñeàu noùi: "Sao laïi ñeø eùp ta?" Vöøa muoán tìm ra thì cöûa daõ ñoùng, caát to tieáng gaøo khoùc, aâm vang khoâng ngôùt. Nhöõng ngöôøi naøy do haønh nghieäp nhaân duyeân ñôøi tröôùc ñeàu bôûi ño löôøng gian caân doái, ñoaùn söï phi phaùp, nhaän gôûi khoâng traû, laán hieáp keû thaáp keùm, naõo haïi keû ngheøo cuøng, laøm cho keâu khoùc, phaù thaønh quaùch ngöôøi, phaù xoùm laøng ngöôøi, laøm toån haïi cöôùp boùc, nhaø nhaø oaùn gheùt, caû thaønh keâu la, coù khi löøa bòp doái traù duï doã cho ñi ra roài laïi haïi tieáp. Do caùc nhaân duyeân nhö vaäy, neân phaûi chòu toäi theá aáy. Nhöõng ngöôøi trong ñòa nguïc "Ñaïi-khieáu-hoaùn", ñeàu laø loaïi ngöôøi baét keû khaùc ôû trong hang maø hun khoùi gieát, ñaây laø nhaø giam ñoùng kín u toái. Hoaëc baét ôû trong hang hun khoùi toái taêm, hun khoùi gieát cheát, hoaëc quaêng keû khaùc xuoáng gieáng maø cöôùp ñoaït taøi saûn ngöôøi. Do caùc nhaân duyeân nhö vaäy, neân phaûi chòu toäi ôû ñòa nguïc Ñaïi-khieáu-hoaùn (keâu la to). Thöù saùu, thöù baûy laø ñòa nguïc "Nhieät, Ñaïi nhieät". Trong hai ñòa nguïc naøy coù hai caùi vaïc ñoàng lôùn, laø Nan-ñaø vaø Baït-nan-ñaø, chöùa ñaày nöôùc maën soâi, quyû La-saùt, nguïc toát baét toäi nhaân quaêng vaøo trong ñoù, nhö ngöôøi ñaàu beáp naáu thòt. Ngöôøi ôû trong vaïc, ñaàu chuùc xuoáng chaân choûng ngöôïc leân; gioáng nhö naáu ñaäu nhöø naùt, xöông tieát raõ rôøi, da thòt ly taùn, bieát ñaõ naùt roài, laáy ñóa vôùt ra. Do haønh nghieäp nhaân duyeân neân coù ngoïn gioù laïnh thoåi ñeán lieàn soáng laïi; laïi tieáp quaêng vaøo haàm than, hoaëc quaêng trong tro noùng, gioáng nhö caù ra khoûi nöôùc; laïi ñeå treân caùt noùng; laïi laáy maùu muû maø töï naáu nung.

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 16 598

Töø trong haàm than laïi boû treân giöôøng löûa, cöôõng eùp baét ngoài; maét, tai, muõi, mieäng vaø caùc loã chaân loâng, taát caû ñeàu boác löûa. Ngöôøi naøy ñôøi tröôùc laøm naõo haïi cha meï, sö tröôûng, Sa-moân, ñoái tröôùc caùc phöôùc ñieàn, ngöôøi toát, böùc naõo laøm cho hoï noùng böùc. Do toäi aáy phaûi chòu toäi ôû ñòa nguïc "Nhieät" noùng. Hoaëc coù ngöôøi laáy caây xaâu ngöôøi nöôùng soáng, hoaëc thieâu ñoát nuùi röøng, ñoàng noäi, laøng xoùm, töôïng Phaät, tinh xaù v.v...; hoaëc xoâ chuùng sanh rôùt trong haàm löûa. Do caùc nhaân duyeân nhö vaäy, phaûi sanh trong ñòa nguïc "Nhieät, Ñaïi nhieät" naøy. Thaáy trong A-tyø ñòa nguïc, doïc ngang boán ngaøn daëm, töôøng saét bao quanh, so vôùi baûy ñòa nguïc treân thì choã naøy raát saâu. Nguïc toát, quyû La-saùt laáy chuøy saét lôùn ñaùnh ñaäp toäi nhaân, nhö thôï reøn ñaäp saét, loät da töø ñaàu ñeán chaân, laáy naêm traêm caùi ñinh ñoùng vaøo thaân, nhö xeû da traâu, giaèng keùo laãn nhau bò phaù naùt theo tay keùo. Xe löûa saét noùng nghieàn thaân xaùc, ñuoåi vaøo hoá löûa baét oâm than ra laïi ñuoåi vaøo trong soâng phaân soâi noùng, coù truøng ñoäc moû saét, chui vaøo töø ñaèng muõi ra ñaèng chaân, hoaëc chui töø baøn chaân ra ñaèng moàm. Hoaëc ñuoåi vaøo ñöôøng döïng kieám, baøn chaân raùch naùt nhö nhaø beáp naáu thòt; ñao, kieám, giaùo beùn nhoïn bay ñaâm vaøo thaân nhö söông xuoáng laù tuïng, theo gioù rôi xuoáng. Tay, chaân, tai, muõi caùc chi tieát ñeàu bò roùc loät chaët ñöùt rôi xuoáng ñaát, maùu chaûy thaønh ao. Hai con choù döõ lôùn laø Xa-ma vaø Xa-baø-la moàm saét cöùng maïnh, phaù naùt gaân xöông ngöôøi, söùc hôn hoå baùo, maïnh nhö sö töû. Coù röøng gai lôùn, khua ñuoåi toäi nhaân, baét treøo leân caây; khi toäi nhaân leo leân thì gai chæa xuoáng, khi toäi nhaân truït xuoáng thì gai choïc leân. Raén ñoäc lôùn, reát, boø caïp, aùc truøng tranh nhau laïi caén caáu. Chim to moû daøi, moå ñaàu aên oùc. Vaøo soâng nöôùc maën, theo nöôùc chaûy leân xuoáng; khi ra khoûi phaûi ñaïp treân ñaát saét noùng, ñi treân gai saét; hoaëc ngoài treân maùc saét, maùc töø döôùi ñaâm leân, roài laáy keàm vaïch mieäng roùt ñoàng soâi vaøo. Nuoát hoøn saét noùng, vaøo mieäng mieäng tieâu, vaøo coå coå tan, vaøo buïng buïng chaùy, naêm taïng ñeàu tieâu, rôi thaúng xuoáng ñaát, chæ thaáy caûnh xaáu aùc, thöôøng nghe hôi hoâi thoái, thöôøng chaïm xuùc thoâ rít, gaëp toaøn caùc thoáng khoå, meâ man uû ruõ. Hoaëc chaïy cuoàng loaïn xoâng xaùo, hoaëc laån troán quaêng vaát, hoaëc ngaõ nghieâng ñoaï laïc. Ngöôøi naøy ñôøi tröôùc thöôøng taïo troïng toäi nguõ nghòch ñaïi aùc, döùt heát thieän caên, phaùp noùi laø phi phaùp, phi phaùp noùi laø phaùp; thaät noùi laø khoâng thaät, khoâng thaät noùi laø thaät; phaù nhaân phaù quaû, ganh gheùt ngöôøi laønh. Vì caùc toäi aáy, neân vaøo ñòa nguïc A-tyø naøy chòu toäi raát kòch lieät. Coù taùm ñòa nguïc lôùn nhö vaäy. Laïi coù möôøi saùu ñòa nguïc nhoû laøm quyeán thuoäc, ñoù laø nguïc baêng laïnh, taùm nguïc löûa noùng, trong ñoù toäi ñoäc, khoâng theå thaáy nghe.

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 16 599

Taùm ñòa nguïc hoûa noùng laø haàm than, phaân noùng, röøng chaùy, röøng göôm, ñöôøng ñao, röøng gai saét, soâng maën, coïc saét aáy laø taùm. Taùm ñòa nguïc baêng

laïnh laø AÙn-phuø-ñaø, Ni-la-phuø-ñaø, A-la-ca, A-baø-baø, Haàu-haàu, AÂu-ba-la, Ba-ñaàu-ma, Ñaïi Ba-ñaàu-ma, aáy laø taùm. Neáu phaù giôùi haïnh thanh tònh cuûa phaùp xuaát gia keû cö só khinh reû Phaät ñaïo, hoaëc xoâ chuùng sanh rôùt trong hoá löûa, hoaëc khi maïng chuùng sanh chöa heát maø ñem nöôùng treân löûa, do caùc nhaân duyeân nhö theá, neân bò ñoïa vaøo ñòa nguïc haàm than, löûa chaùy than noùng ñeán goái, thieâu ñoát thaân toäi nhaân. Neáu moùn aên cuûa ruoäng phöôùc töùc laø Sa-moân, Baø-la-moân maø laáy tay baån sôø moù vaøo, hoaëc aên tröôùc, hoaëc laáy vaät baát tònh boû vaøo, hoaëc laáy nöôùc phaân noùng ñoå vaøo thaân ngöôøi ta, phaù tònh maïng laáy taø maïng nuoâi soáng, do caùc nhaân duyeân nhö theá, phaûi ñoïa trong nguïc phaân soâi. Ñòa nguïc phaân soâi roäng saâu nhö nöôùc bieån caû trong ñoù coù loaøi truøng nhoû, moõ saét phaù ñaàu toäi nhaân aên oùc, phaù xöông aên tuûy. Neáu thieâu ñoát coû caây, laøm thöông haïi caùc loaøi truøng, hoaëc ñoát röøng saên baén gaây haïi raát nhieàu, do caùc nhaân duyeân nhö theá, phaûi ñoïa trong ñòa nguïc röøng chaùy, löûa chaùy coû caây ñeå ñoát toäi nhaân. Neáu caàm dao kieám tranh ñaáu, gieát haïi, hoaëc chaët caây ñeå baùo oaùn cuõ, hoaëc ngöôøi ñem loøng trung tín thaønh thaät khuyeán caùo, laïi bí maät cuøng nhau haõm haïi, do caùc nhaân duyeân nhö theá, phaûi ñoïa trong ñòa nguïc röøng göôm. Toäi nhaân vaøo trong ñòa nguïc naøy gioù thoåi laø göôm cheùm, chaët tay chaân, tai muõi ñeàu bò rôi ruïng, Khi aáy trong röøng coù chim caét, choù döõ tranh nhau aên thòt. Neáu laáy dao beùn ñaâm ngöôøi, hoaëc coïc goã, hay laáy thöông ñao ñaùnh gieát ngöôøi, hoaëc caét ñöùt ñöôøng saù, phaù saäp caàu coáng, phaù chaùnh phaùp chaùnh ñaïo, chæ baøy phi phaùp phi ñaïo, do caùc nhaân duyeân nhö theá, phaûi ñoïa trong ñòa nguïc ñöôøng ñao, ôû choã ñöôøng heïp vaùch cao, döïng ñao beùn baét toäi nhaân ñi treân aáy maø qua. Hoaëc phaïm taø daâm, xaâm phaïm phuï nöõ ngöôøi ta, ham höôûng thuù vui xuùc chaïm, do caùc nhaân duyeân nhö theá, phaûi ñoïa trong ñòa nguïc röøng gai saét, caây gai cao moät do tuaàn, treân coù raén ñoäc lôùn hoùa thaønh thaân gaùi ñeïp, goïi toäi nhaân treøo leân cuøng höôûng vui. Nguïc toát ñuoåi baét treøo leân, gai ñeàu chóa xuoáng ñaâm suoát toäi nhaân vaøo xöông thaáu tuûy. Khi ñaõ ñeán treân caây, hoùa nöõ lieàn trôû laïi thaân raén, phaù ñaàu ruùc vaøo buïng toäi nhaân moi thaønh hang loã nôi nôi ñeàu bò phaù naùt, boãng trôû laïi thaønh thaân theå bính phuïc, hoaù nöõ laïi ôû döôùi caây goïi xuoáng, nguïc toát laáy cung teân baén leân, keâu phaûi truït xuoáng, gai laïi choïc ngöôïc leân. Khi ñaõ xuoáng ñeán ñaát, thaân hoùa nöõ trôû laïi laøm raén ñoäc, phaù thaân toäi nhaân. Nhö vaäy, laâu laâu töø röøng gai saét noùng ñi ra, xa thaáy nöôùc soâng trong

maùt eâm aû chaïy ñeán bôi loäi vaøo thì bieán thaønh nöôùc maën soâi noùng, toäi nhaân ôû trong ñoù choác laùt da thòt raõ rôøi, xöông döïng ñöùng trong nöôùc, quyû La-saùt laáy xoa moùc ra ñem boû treân bôø. Ngöôøi naøy do nhaân duyeân haønh nghieäp ñôøi tröôùc taøn saùt loaøi thuûy taùnh, hoaëc xoâ ngöôøi, caùc chuùng sanh chìm vaøo trong nöôùc, hoaëc neùm vaøo nöôùc soâi, nöôùc baêng. Do caùc nhaân duyeân aùc nghieäp nhö vaäy, neân phaûi chòu toäi aáy. Hoaëc ôû ñòa nguïc Coïc ñoàng, Nguïc toát, La-saùt hoûi caùc toäi nhaân: “Ngöôi töø ñaâu ñeán?” Ñaùp: “Toâi

ñau khoå meâ man khoâng roõ töø ñaâu ñeán, chæ lo ñoùi khaùt". Khi aáy neáu noùi khaùt, thì nguïc ñoàng lieàn ñuoåi toäi nhaân baét ngoài treân coïc ñoàng noùng, laáy keàm saét caïy mieäng, roùt nöôùc ñoàng soâi vaøo. Neáu noùi ñoùi thì baét ngoài treân coïc ñoàng nuoát hoaøn saét noùng, vaøo mieäng mieäng tieâu, vaøo coå coå tan, vaøo buïng buïng chaùy, naêm taïng tieâu hoaïi, rôi thaúng xuoáng ñaát. Ngöôøi naøy vì nhaân duyeân cuûa caùc haønh nghieäp ñôøi tröôùc, hay troäm cöôùp taøi saûn cuûa ngöôøi khaùc ñeå cung caáp cho mieäng mình. Coù ngöôøi xuaát gia ñoâi khi giaû beänh ñeå caàu tìm daàu, söõa, ñöôøng pheøn cho nhieàu, hoaëc khoâng trì giôùi, khoâng tham thieàn, khoâng coù trí tueä maø laõnh thoï nhieàu vaät thí cuûa ngöôøi, hoaëc aùc khaåu laøm toån thöông ngöôøi, do caùc nhaân duyeân haønh nghieäp ñôøi tröôùc nhö vaäy, phaûi ñoïa vaøo ñòa nguïc Coïc ñoàng. Neáu ngöôøi ñoïa vaøo ñòa nguïc AÙt-phuø-ñaø, choã naøy chöùa baêng laïnh, gioù ñoäc thoåi ñeán laøm cho caùc toäi nhaân da loâng xeù ruïng, gaân thòt ñöùt maát, xöông phaù tuûy loøi, lieàn cöùng trôû laïi chòu toäi nhö luùc ñaàu. Ngöôøi naøy vì nhaân duyeân cuûa haønh nghieäp ñôøi tröôùc, thaùng reùt loät da ngöôøi, hoaëc troäm cöôùp cuûi löûa cuûa ngöôøi ñang laïnh coùng, hoaëc laøm aùc long saân ñoäc töùc giaän ñoå möa ñaù lôùn, baêng reùt haïi ngöôøi, hoaëc khinh deã Phaät vaø ñeä töû Phaät, ngöôøi trì giôùi, hoaëc boán nghieäp cuûa mieäng gaây caùc troïng toäi, do caùc nhaân duyeân nhö vaäy, phaûi ñoïa vaøo trong ñòa nguïc AÙt-phuø-ñaø. Ñòa nguïc Ni-la-phuø-ñaø cuõng nhö vaäy. ÔÛ AÙt-phuø-ñaø ñoâi khi coù giaùn ñoaïn taïm ñöôïc nghæ ngôi, coøn ôû Ni-la-phuø-ñaø khoâng giaùn ñoaïn, khoâng coù luùc nghæ ngôi. Ba ñòa nguïc A-baø-baø, A-la-la, Haàu-haàu gioù reùt run khoùa mieäng khoâng môû ñöôïc. Nhaân tieáng keâu reân aáy maø ñaët teân nguïc. Trong ñòa nguïc AÂu-ba-la baêng reùt thaám khaép, tôï nhö hoa sen xanh. Nguïc Ba-ñaàu-ma hình traïng nhö hoa sen ñoû. Nguïc Ñaïi Ba-ñaàu-ma, truù xöù cuûa Caâu-giaø-ly ôû trong ñoù. Ngöôøi coù trí nghe nhö vaäy kinh haõi noùi: "OÂi cha! Vì voâ minh tham aùi saân nhueá môùi phaûi chòu khoå naøy!" Ñöôïc ra roài laïi vaøo, khoâng cuøng khoâng thoâi. Boà-taùt thaáy theá suy nghó nhö vaày: "Nhaân duyeân cuûa nghieäp khoå naøy ñeàu laø do caùc phieàn naõo voâ minh taïo taùc, ta phaûi tinh taán sieâng tu Luïc ñoä, nhoùm caùc coâng ñöùc ñeå

döùt töø caùc khoå cuûa chuùng sanh trong naêm ñöôøng, höng phaùt loøng thöông lôùn, taêng theâm tinh taán, nhö thaáy cha meï mình ôû trong nhaø giam toái taêm bò tra khaûo ñaùnh ñaäp thì lo buoàn muoân moái, tìm caùch caàu cöùu, taâm khoâng lôi boû". Boà-taùt thaáy caùc chuùng sanh chòu khoå trong naêm ñöôøng töôûng ñoù laø cha meï, cuõng nhö theá. Laïi nöõa, Boà-taùt tinh taán, ñôøi ñôøi sieâng tu caàu caùc taøi baûo boá thí cho chuùng sanh, taâm khoâng bieáng nhaùc pheá boû. Töï coù cuûa caûi coù theå cho heát, taâm cuõng khoâng bieáng nhaùc. Laïi nöõa, tinh taán trì giôùi, hoaëc giôùi lôùn giôùi nhoû, heát thaûy ñeàu thoï, heát thaûy ñeàu trì, khoâng huûy khoâng phaïm, lôùn baèng loâng toùc, giaû söû coù traùi phaïm, lieàn phaùt loà saùm hoái ngay töø ñaàu, khoâng che giaáu. Laïi nöõa, sieâng tu nhaãn nhuïc, neáu ngöôøi duøng dao gaäy ñaùnh haïi, maéng nhieác huûy nhuïc, hay cung kính cuùng döôøng,

taát caû ñeàu nhaãn, khoâng thoï nhaän, khoâng dính maéc, cuõng khoâng nghi ngôø hoái haän, taâm khoâng thoái maát ñoái vôùi phaùp saâu xa. Laïi nöõa, chuyeân tinh moät loøng, tu caùc thieàn ñònh coù theå truï vöõng, coù theå hoïc taäp, ñöôïc Boán taâm voâ löôïng, Naêm thaàn thoâng, Taùm thaéng xöù, Taùm boäi xaû, vaø Möôøi Nhaát thieát xöù, ñuû caùc coâng ñöùc, ñöôïc Boán nieäm xöù vaø tam muoäi caùc Boà-taùt thaáy Phaät. Laïi nöõa, Boà-taùt tinh taán caàu phaùp, thaân taâm khoâng giaûi ñaõi, sieâng naêng noã löïc cuùng döôøng phaùp sö caùc thöù cung kính cung caáp, sai söû, khoâng heà traùi loãi, cuõng khoâng pheá boû thoái lui, khoâng tieác thaân maïng, chæ vì phaùp tuïng ñoïc, hoûi ñaùp; ñaàu ñeâm, giöõa ñeâm, cuoái ñeââm tö duy öùc nieäm, truø löôïng phaân bieät, tìm nhaân duyeân cuûa noù, choïn löïa choã ñoàng, choã dò ñeå bieát thaät töôùng. Ñoái vôùi heát thaûy caùc phaùp töï töôùng, dò töôùng, toång töôùng, bieät töôùng, nhaát töôùng, höõu töôùng, voâ töôùng nhö thaät töôùng vaø voâ löôïng trí tueä cuûa chö Phaät, Boà-taùt, taâm khoâng thoái khoâng maát; aáy goïi laø Boà-taùt tinh taán. Do caùc nhaân duyeân nhö vaäy, coù theå laøm phaùt sanh, coù theå laøm thaønh töïu caùc thieän phaùp, cho neân goïi laø tinh taán Ba-la-maät. Nghóa chöõ Ba-la-maät nhö tröôùc ñaõ noùi. Laïi nöõa, Boà-taùt tinh taán thì goïi laø Tinh taán Ba-la-maät, coøn ngöôøi khaùc khoâng tinh taán thì khoâng goïi laø Tinh taán Ba-la-maät. Hoûi: Theá naøo laø tinh taán ñöôïc vieân maõn, cuï tuùc? Ñaùp: Sanh thaân, phaùp taùnh thaân cuûa Boà-taùt ñeàu coù theå ñaày ñuû coâng ñöùc, aáy laø Tinh taán Ba-la-maät vieân maõn cuï tuùc. Nghóa chöõ “Maõn tuùc” nhö treân ñaõ noùi vì thaân vaø taâm tinh taán khoâng pheá boû vaäy. Hoûi: Tinh taán laø moät taâm sôû phaùp, sao trong kinh goïi laø thaân tinh taán?

Ñaùp: Tinh taán tuy laø moät taâm sôû phaùp, maø töø thaân löïc xuaát hieän, neân goïi laø thaân tinh taán. Nhö thoï laø moät taâm sôû phaùp, maø thoï töông öng vôùi naêm thöùc, goïi laø thaân thoï, thoï töông öng vôùi yù thöùc, goïi laø taâm thoï. Tinh taán cuõng nhö vaäy, do thaân löïc sieâng tu, hoaëc hay boá thí, mieäng tuïng lôøi phaùp, hoaëc giaûng thuyeát phaùp... Tinh taán nhö vaäy, goïi laø thaân tinh taán. Laïi nöõa, thöïc haønh boá thí, trì giôùi, aáy laø thaân tinh taán. Thöïc haønh nhaãn nhuïc, thieàn ñònh, trí tueä aáy laø taâm tinh taán. Laïi nöõa, sieâng tu vieäc beân ngoaøi, aáy laø thaân tinh taán. Töï chuyeân tinh beân trong, aáy laø taâm tinh taán. Thoâ tinh taán goïi laø thaân, teá tinh taán goïi laø taâm. Tinh taán vì phöôùc ñöùc goïi laø thaân, tinh taán vì trí tueä goïi laø taâm. Neáu Boà-taùt töø khi môùi phaùt taâm cho ñeán khi chöùng ñöôïc voâ sanh nhaãn, ôû khoaûng khoâng gian aáy goïi laø thaân tinh taán, vì sanh thaân chöa xaû. Khi chöùng ñöôïc voâ sanh nhaãn, xaû nhuïc sanh thaân, ñöôïc phaùp taùnh thaân, cho ñeán khi thaønh Phaät, aáy laø taâm tinh taán. Laïi nöõa, Boà-taùt khi môùi phaùt taâm, vì coâng ñöùc chöa ñuû neân gieo ba nhaân duyeân phöôùc baùo laø boá thí, trì giôùi, thieän taâm, daàn daàn ñöôïc phöôùc baùo ñem thí cho chuùng sanh, chuùng sanh vaãn chöa ñöôïc ñaày ñuû, laïi roäng tu phöôùc, phaùt taâm ñaïi bi: “Heát thaûy chuùng sanh khoâng ñuû cuûa caûi, gaây nhieàu toäi aùc, ta ñem chuùt cuûa khoâng theå laøm cho ñaày ñuû ñöôïc yù hoï, yù hoï raát baát maõn, thì hoï khoâng theå sieâng naêng laõnh thoï giaùo hoùa, khoâng laõnh thoï ñaïo giaùo

thì khoâng theå giaûi thoaùt sanh, giaø, beänh, cheát. Vaäy ta phaûi taïo phöông tieän lôùn, cung caáp cuûa caûi cho ñaày ñuû!" Beøn vaøo bieån caû, tìm caùc baùu laï, ñaïp nguy nan leo leân nuùi ñeå tìm thuoác hay, vaøo hang ñaù saâu ñeå tìm vaät laï, nhöïa ñaù, traân baûo ñeå cung caáp cho chuùng sanh. Hoaëc laøm nhö Taùt-ñaø-baø (Sadaøprarudita = Taùt-ñaø-ba-luaân: Thöôøng-ñeà Boà-taùt) sieâng caàu taøi baûo ñeå boá thí cho chuùng sanh maø maïo qua ñöôøng hieåm, giaëc cöôùp, sö töû, hoå lang, aùc thuù vaãn khoâng cho laø naïn. Coû thuoác, chuù thuaät coù theå laøm cho ñoàng bieán thaønh vaøng. Caùc thöù bieán hoùa nhö vaäy, laøm thaønh taøi vaät vaø vaät voâ chuû töø boán phöông ñem caáp cho chuùng sanh, aáy laø thaân tinh taán. Ñöôïc naêm thaàn thoâng, coù theå töï bieán hoùa laøm caùc moùn aên ngon, hoaëc leân trôøi laáy thöùc aên töï nhieân, nhö vaäy goïi laø taâm tinh taán. Chöùa caùc moùn taøi vaät ñeå boá thí, aáy laø thaân tinh taán. Do ñöùc boá thí aáy maø ñeán ñöôïc Phaät ñaïo, aáy laø taâm tinh taán. Sanh thaân Boà-taùt tu saùu Ba-la-maät laø thaân tinh taán. Phaùp taùnh thaân Boà-taùt tu saùu Ba-la-maät, aáy laø taâm tinh taán (chöa ñöôïc phaùp thaân thì taâm theo thaân, ñaõ ñöôïc phaùp thaân thì taâm khoâng theo thaân, thaân taâm khoâng hai). Laïi nöõa, trong heát thaûy phaùp ñeàu ñöôïc thaønh töïu, khoâng tieác thaân maïng, aáy laø thaân tinh taán. Khi caàu heát caû thieàn ñònh, trí tueä, taâm khoâng

bieáng nhaùc moûi meät, aáy laø taâm tinh taán. Laïi nöõa, thaân tinh taán laø chòu moïi söï sieâng naêng khoå nhoïc, khoâng bao giôø bieáng nhaùc, pheá boû. Nhö noùi: Vua Phaïm-ma-ñaït nöôùc Ba-la-naïi ñi daïo saên trong röøng thaáy hai baày nai, moãi baày ñeàu coù chuû, moãi chuû coù baày nai naêm traêm con. Moät chuû coù thaân saéc baûy baùu, aáy laø Boà-taùt Thích- ca Vaên, moät chuû laø Ñeà-baø-ñaït-ña. Boà-taùt Chuùa nai thaáy ñaïi chuùng cuûa vua ngöôøi gieát haïi tuyø tuøng cuûa nai, môùi khôûi taâm ñaïi bi ñi thaúng tröôùc vua ngöôøi, vua ngöôøi ñua nhau baén, teân bay nhö möa. Vua ngöôøi thaáy nai aáy cöù ñi thaúng ñeán mình khoâng chuùt sôï seät, huùy kî, lieàn ra leänh cho keû tuøy tuøng thu cung teân laïi, khoâng ñöôïc laøm döùt maát yù muoán ñi ñeán cuûa chuùa nai kia. Chuùa nai khi ñaõ ñeán, quyø xuoáng thöa vôùi vua ngöôøi raèng: "Vua chæ vì duïc laïc du hyù laø vieäc nhoû maø baày nai trong moät luùc ñeàu phaûi chòu cheát khoå. Neáu vì cung caáp coã aên ngon thì chuùng toâi seõ töï chia phieân moãi ngaøy ñöa ñeán moät con nai ñeå cung caáp vaøo nhaø beáp vua". Vua khen lôøi aáy, chaáp thuaän theo yù Nai. Baáy giôø chuùa cuûa hai baày nai hoïp laïi chia phieân cöù tuaàn töï moãi baày ngaøy noäp moät con. Trong baày nai cuûa Ñeà-baø-ñaït-ña coù con ñang mang thai, ñeán phieân phaûi toáng noäp, ñeán thöa vôùi chuùa noù raèng: "Ngaøy nay thaân toâi phaûi noäp vaøo choã cheát, nhöng toâi ñang mang ñöùa con trong buïng, khoâng phaûi ñeán phieân noù, xin duõ loøng lieäu lyù, ñeå cho keû cheát ñöôïc ñuùng phieân, keû soáng khoâng bò xaâm laïm". Chuùa nai noåi giaän noùi: "Ai khoâng tieác maïng, ñeán phieân chò phaûi ñi, ñaâu ñöôïc thoaùi thaùc!" Nai meï suy nghó: "Chuùa ta baát nhaân, khoâng leõ tha thöù, khoâng chòu xeùt lôøi ta, noùng giaän ngang traùi, khoâng ñeå ta thöa noùi gì nöõa". Lieàn ñi ñeán choã Boà-taùt Chuùa nai, ñem tình thaät thöa ñuû. Chuùa

hoûi nai raèng: “Chuùa ngöôi noùi theá naøo?” Nai ñaùp: “Chuùa toâi baát nhaân, khoâng thaáy lieäu lyù maø chæ thaáy noùng giaän. Ñaïi nhaân laø nhaân töø khaép heát thaûy, cho neân toâi ñeán quy maïng. Nhö toâi ngaøy nay, trôøi ñaát tuy roäng maø khoâng bieát nôi naøo ñeå caùo maùch”. Boà-taùt suy nghó: “Ñaây raát ñaùng thöông, neáu ta khoâng lieäu lyù thì ñöùa con kia seõ bò gieát oan uoång! Neáu chaúng phaûi phieân maø laïi sai khieán thì chöa ñeán phieân laøm sao sai khieán ñöôïc, chæ coù ta phaûi thay theá ñoù thoâi”. Suy nghó ñaõ chaéc chaén, lieàn töï ñi noäp mình, baûo nai meï trôû lui: “Ta nay thay theá cho ngöôi, chôù coù lo buoàn”. Nai chuùa ñi thaúng ñeán cöûa vua, moïi ngöôøi troâng thaáy, laáy laøm laï: “Sao noù töï ñi ñeán!” Ñem chuyeän thöa laïi vua, vua cuõng laáy laøm laï, baûo ñi ñeán tröôùc maët hoûi raèng: “Caùc con nai ñaõ tieät heát caû hay sao maø ngöôi ñeán?” Chuùa nai ñaùp: “Ñaïi vöông nhaân töø ñeán khaép baày nai, khoâng cho ai xaâm phaïm, neân chæ coù ñoâng ñuùc, ñaâu coù tieät

heát ñöôïc! Toâi vì trong baày nai khaùc coù moät con nai ñang mang thai, saép sanh con maø ñeán phieân phaûi thaân ñöa ñeán dao thôùt thì ñöùa con kia phaûi maát maïng luoân neân ñeán caùo baøy vôùi toâi, toâi nghó neáu sai caùc con nai chöa ñeán phieân ñi theá cuõng khoâng ñöôïc, neáu ñeå noù trôû veà maø khoâng cöùu ñöôïc thì coù khaùc gì caây ñaù! Thaân naøy khoâng bao laâu chaéc khoâng khoûi cheát, neáu thöông xoùt cöùu vôùt khoå aùch thì coâng ñöùc voâ löôïng. Neáu ngöôøi khoâng coù töø taâm thì ñaâu khaùc hoå lang”. Vua nghe lôøi aáy lieàn töø choã ngoài ñöùng daäy maø noùi keä raèng: Ta thaät laø suùc sanh, Goïi laø nai ñaàu ngöôøi. Ngöôi tuy laø thaân nai Goïi laø ngöôøi ñaàu nai. Laáy lyù ñeå maø noùi, Khoâng laáy hình laøm ngöôøi. Neáu coù taâm töø hueä, Tuy thuù, thaät laø ngöôøi. Ta baét ñaàu töø nay, Khoâng aên moïi thöù thòt, Ta thí ñieàu khoâng sôï, Vaø ñeå an yù ngöôøi. Caùc con nai ñöôïc ôû yeân, vua ñöôïc tieáng nhaân töø tin töôûng. Laïi nöõa, nhö Phaïm-chí AÙi Phaùp, möôøi hai tuoåi ñi khaép coõi Dieâm- phuø-ñeà caàu bieát Thaùnh phaùp maø khoâng ñöôïc, vì gaëp luùc khoâng coù Phaät. Phaät phaùp cuõng taän heát. Coù moät Baø-la-moân noùi: “Ta coù moät baøi keä Thaùnh phaùp, neáu thaät yeâu phaùp ta seõ cho ngöôi”. Ñaùp: “Thaät yeâu phaùp!” Baø-la- moân noùi: “Neáu thaät yeâu phaùp, haõy laáy da ngöôi laøm giaáy, xöông ngöôi laøm buùt, laáy maùu ñeå cheùp thì ta seõ cho ngöôi”. Lieàn ñuùng nhö lôøi aáy, phaù xöông loät da, laáy maùu ñeå cheùp keä: Nhö phaùp neân tu haønh, Phi phaùp khoâng neân thoï, Ñôøi naøy vaø ñôøi sau, Ngöôøi haønh phaùp an oån. Laïi nöõa, xöa löûa ñoàng ñoát chaùy röøng, trong röøng coù moät con tró, töï löïc sieâng naêng bay vaøo trong nöôùc, nhuùng öôùt loâng caùnh ñem veà daäp taét löûa lôùn, löûa to nöôùc ít, bay ñi bay laïi meät nhoïc khoâng laáy laøm khoå. Khi aáy thieân Ñeá-thích ñi ñeán hoûi raèng: “Ngöôi laøm gì vaäy?” Ñaùp: “Toâi cöùu röøng naøy, vì thöông xoùt chuùng sanh, röøng naøy laø choã roäng raõi coù boùng rôïp, nuoâi soáng maùt meû an oån caùc chuûng loaïi vaø caùc toân thaân cuûa toâi cuøng

caùc chuùng sanh ñeàu nöông nhôø nôi ñaây. Toâi coù thaàn löïc, ñaâu ñöôïc bieáng nhaùc maø khoâng cöùu". Ñeá-thích hoûi: "Ngöôi thaät tinh taán, nhö vaäy phaûi ñeán bao laâu?" Tró ñaùp: "Ñeán cheát laø kyø haïn". Ñeá-thích noùi: "Taâm ngöôi tuy nhö vaäy, laáy chi laøm chöùng maø bieát?" Lieàn töï theä nguyeän: "Taâm toâi chí thaønh, neáu chôn thaät khoâng hö doái, thì löûa lieàn daäp taét". Khi aáy trôøi Tònh-cö bieát theä nguyeän cuûa Boà-taùt, lieàn laøm cho löûa taét, neân töø xöa ñeán nay, chæ coù ñoäc nhaát röøng naøy töôi toát, khoâng bò löûa chaùy. Caùc haønh ôû ñôøi tröôùc nhö vaäy, vieäc khoù laøm maø laøm khoâng tieác thaân maïng, quoác taøi, vôï con, voi ngöïa, baûy baùu, ñaàu maét, tuûy naõo, sieâng boá thí khoâng bieát meät. Nhö ñaõ noùi Boà-taùt vì caùc chuùng sanh maø trong moät ngaøy ngaøn laàn cheát ngaøn laàn soáng. Gioáng nhö tinh taán boá thí, thöïc haønh trì giôùi, nhaãn nhuïc, thieàn ñònh, trí tueä Ba-la-maät cuõng tinh taán nhö vaäy. Caùc töôùng nhaân duyeân noùi ôû trong kinh Boà-taùt Boån Sanh aáy, cuõng laø thaân tinh taán. Ñoái vôùi caùc thieän phaùp, tu haønh tin vui, khoâng sanh nghi ngôø hoái haän, khoâng bieáng nhaùc moûi meät, theo caùc baäc Thaùnh Hieàn xuoáng ñeán phaøm phu, caàu phaùp khoâng nhaøm chaùn, nhö bieån nuoát doøng soâng, aáy laø taâm tinh taán cuûa Boà-taùt. Hoûi: Taâm khoâng bieát nhaøm ñuû, vieäc aáy khoâng ñuùng. Vì sao? Neáu vieäc caàu ñaõ thaønh töïu, öôùc nguyeän ñaõ vieân maõn, thì neân bieát nhaøm ñuû, neáu bieát lyù khoâng theå caàu, söï khoâng theå thaønh bieän, thì cuõng neân buoâng boû, chôù sao laïi thöôøng khoâng bieát nhaøm ñuû? Nhö ngöôøi ñaøo gieáng tìm suoái; duïng coâng caøng nhieàu caøng khoâng thaáy daáu hieäu nöôùc, thì phaûi neân ngöøng boû; cuõng nhö ñi ñöôøng ñaõ ñeán choã ôû roài thì khoâng coøn ñi nöõa, chöù sao laïi thöôøng khoâng bieát nhaøm chaùn ñuû? Ñaùp: Boà-taùt tinh taán khoâng theå laáy vieäc theá gian ví duï so saùnh, nhö ñaøo gieáng söùc ít thì khoâng theå coù nöôùc, chöù chaúng phaûi khoâng nöôùc. Neáu choã naøy khoâng coù, caùc choã khaùc aét coù, nhö coù choã ñeán chaéc chaén laø caàu ñeán Phaät, ñeán khoâng nhaøm chaùn, daïy ngöôøi khoâng bieát meät moûi, cho neân noùi khoâng nhaøm chaùn. Laïi nöõa, Boà-taùt tinh taán, chí nguyeän roäng lôùn, theä ñoä heát thaûy, chuùng sanh voâ cuøng taän, cho neân tinh taán cuõng khoâng cuøng taän. OÂng noùi vieäc xong roài phaûi ngöng. Vieäc aáy khoâng ñuùng. Tuy ñaõ ñöôïc ñeán Phaät, maø chuùng sanh chöa ñoä heát thì chaúng neân ngöøng nghæ. Ví nhö töôùng löûa neáu khoâng taét thì luoân luoân chaùy. Boà-taùt tinh taán cuõng nhö vaäy, chöa vaøo dieät ñoä thì luoân luoân khoâng ngöøng nghæ. Do vaäy trong möôøi taùm phaùp baát coïng, hai phaùp laø duïc vaø tinh taán thöôøng tu taäp (laø duïc voâ yeåm vaø tinh taán voâ yeåm). Laïi nöõa, Boà-taùt khoâng truù phaùp maø truù trong Baùt-nhaõ Ba-la-maät,

khoâng boû tinh taán, aáy laø Boà-taùt tinh taán chöù khoâng phaûi Phaät tinh taán. Laïi nöõa, Boà-taùt khi chöa ñöôïc Boà-taùt ñaïo, vôùi thaân sanh töû ñem vieäc toát maø thí cho chuùng sanh, chuùng sanh laïi ñem vieäc khoâng toát gia haïi Boà-taùt. Hoaëc coù chuùng sanh, Boà-taùt khen ngôïi laïi ñem lôøi huûy nhuïc, Boà-taùt cung kính laïi ñem taâm khinh maïn, Boà-taùt thöông töôûng laïi ñi tìm loãi Boà-taùt, möu

toan laøm thöông toån. Caùc chuùng sanh khoâng coù theå löïc ñeán gaây phieàn naõo Boà-taùt, Boà-taùt ñoái vôùi caùc chuùng sanh aáy, phaùt theä nguyeän roäng lôùn: “Ta ñaéc Phaät ñaïo coát ñeå ñoä caùc chuùng sanh aùc hôn trong söï aùc aáy, ñoái vôùi caùc aùc aáy, sanh taâm ñaïi bi, khoâng giaûi ñaõi, ví nhö töø maãu thöông con mình beänh, lo nghó khoâng döùt. Töôùng traïng nhö vaäy, aáy laøBoà-taùt tinh taán. Laïi nöõa, khi haønh Boá thí Ba-la-maät, nhöõng keû ñi xin töø möôøi phöông ñeán muoán caàu xin, caùi khoâng ñaùng xin cöù ñeán xin, vaø nhöõng vaät heä troïng khoù xaû thí, noùi vôùi Boà-taùt: “Cho toâi hai maét, cho toâi ñaàu oùc, xöông tuûy, vôï con yeâu quyù vaø caùc traân baûo quyù giaù...” Nhöõng vaät khoù xaû thí nhö vaäy, keû ñi xin cöù naøi xin cho ñöôïc, maø taâm Boà-taùt vaãn baát ñoäng, khoâng khôûi yù keo kieät, saân haän, khoâng sanh taâm nghi ngaïi maø chæ moät loøng vì Phaät ñaïo neân boá thí. Ví nhö nuùi Tu-di, gioù boán phöông thoåi ñeán khoâng laøm lay ñoäng ñöôïc. Caùc töôùng traïng nhö vaäy, goïi laø Tinh taán Ba-la-maät. Laïi nöõa, Boà-taùt tinh taán laø tu ñuû caû naêm Ba-la-maät kia, aáy laø Tinh taán Ba-la-maät. Hoûi: Coù ngöôøi ñeán xin ba y, vaø bình baùt, neáu cho thì phaù giôùi. Vì sao? Vì Phaät khoâng cho pheùp, neáu cho thì phaù Ñaøn Ba-la-maät. Nhö vaäy tinh taán laøm sao maø thöïc haønh ñuû caû naêm Ba-la-maät kia? Ñaùp: Neáu Boà-taùt môùi tu thì khoâng theå moät ñôøi moät thôøi thöïc haønh ñuû caû naêm Ba-la-maät. Ví nhö khi Boà-taùt thöïc haønh Ñaøn Ba-la-maät, thaáy Coïp ñoùi quaù muoán aên con noù, baáy giôø Boà-taùt phaùt taâm ñaïi bi, lieàn ñem thaân thí cho. Cha meï Boà-taùt vì maát con mình, öu saàu aùo naõo, hai maét bò muø. Cho coïp gieát, Boà-taùt cuõng phaûi maéc toäi, vì khoâng truø tính cha meï öu khoå, vaø Coïp maéc toäi gieát nhöng chæ vì muoán ñaày ñuû Ñaøn Ba-la-maät, töï ñöôïc phöôùc ñöùc. Laïi nhö Tyø-kheo trì giôùi, tuøy theo söï khinh troïng, ñuoåi caùc ngöôøi phaïm giôùi, ngöôøi bò ñuoåi aâu saàu phieàn naõo, nhöng chæ muoán trì giôùi, khoâng thöông söï khoå cuûa ngöôøi kia. Hoaëc coù khi thöïc haønh Baùt-nhaõ theá tuïc, döùt taâm töø bi, nhö Boà-taùt Thích-ca Maâu-ni kieáp tröôùc laøm Thaùi töû cuûa ñaïi Quoác vöông, Vöông phuï, coù ngöôøi thaày Phaïm chí ñeán doái gaït laø khoâng aên nguõ coác, moïi ngöôøi tin theo cung kính cho laø kyø laï. Thaùi töû suy nghó: “Con ngöôøi coù töù chi, phaûi nhôø aên nguõ coác nuoâi soáng maø ngöôøi naøy

khoâng aên, chaéc laø quanh co ñeå laáy loøng ngöôøi chöù khoâng phaûi thaät”. Cha meï baûo con: “Ngöôøi naøy tinh taán neân khoâng aên, ñoù laø ñieàu hieám coù treân ñôøi, con sao quaù ngu maø khoâng cung kính?”. Thaùi töû ñaùp: “Xin teá nhò löu yù ngöôøi naøy, khoâng bao laâu chöùng nghieäm seõ töï baïi loä ra”. Baáy giôø Thaùi töû tìm ñeán choã ngöôøi aáy ôû trong röøng, hoûi keû chaên traâu trong röøng: “Ngöôøi aáy aên nhöõng thöù gì?” Keû chaên traâu ñaùp: “Ngöôøi aáy nöûa ñeâm aên ít nhieàu vaùng söõa ñeå toaøn maïng”. Thaùi töû bieát theá roài trôû veà cung muoán ñöa ra söï chöùng nghieäm aáy, lieàn laáy caùc thöù thuoác xoå öôùp vaøo Hoa sen xanh, saùng ngaøy Phaïm chí ñi vaøo cung ngoài beân vua, Thaùi töû tay caàm Hoa sen aáy ñeán cuùng döôøng, vaùi chaøo xong trao hoa cho Phaïm chí. Phaïm chí vui möøng nghó raèng: “Vua vaø phu nhaân lôùn nhoû trong ngoaøi ñeàu phuïng söï ta, chæ coù

Thaùi töû khoâng tin töôûng cung kính, maø nay ñem hoa ñeïp cuùng döôøng, thaät quaù toát khoâng löôøng! Ñöôïc hoa ñeïp aáy roài, vì kính ngöôøi ñaõ cuùng döôøng cho mình, neân ñöa hoa leân muõi ngöûi, hôi thuoác trong hoa ñi vaøo buïng, giaây laùt thuoác haønh trong buïng, muoán tìm choã ñi xoå. Thaùi töû noùi: “Phaïm chí khoâng aên, vì sao ñeán nhaø xí?” Baét gaáp ñi, giaây laùt möûa ôû beân vua, trong ñoù thaáy toaøn laø vaùng söõa. Chöùng nghieäm ñaõ roõ raøng, vua vaø phu nhaân môùi bieát noù doái traù. Thaùi töû noùi: “Ngöôøi naøy laø giaëc thaät! Vì caàu danh maø doái gaït caû moät nöôùc”. Nhö vaäy thöïc haønh Baùt-nhaõ theá tuïc, chæ muoán caàu ñaày ñuû trí tueä maø xaâm phaïm ñeán loøng thöông, khoâng sôï ngöôøi ta giaän. Hoaëc coù khi Boà-taùt thöïc haønh Baùt-nhaõ xuaát theá gian, ñoái vôùi vieäc boá thí, trì giôùi taâm khoâng nhieãm tröôùc. Vì sao? Vì ñoái vôùi ngöôøi thí, ngöôøi thoï vaø taøi vaät boá thí, toäi vaø khoâng toäi, saân vaø khoâng saân, tinh taán vaø giaûi ñaõi, nhieáp taâm vaø taùn taâm, ñeàu laø khoâng theå coù ñöôïc (Baát khaû ñaéc) Laïi nöõa, Boà-taùt thöïc haønh tinh taán Ba-la-maät, ñoái vôùi heát thaûy caùc phaùp voán laø baát sanh, baát dieät, chaúng phaûi thöôøng, chaúng phaûi voâ thöôøng, chaúng phaûi khoå chaúng phaûi vui, chaúng phaûi khoâng chaúng phaûi thaät, chaúng phaûi ngaõ chaúng phaûi voâ ngaõ, chaúng phaûi nhaát chaúng phaûi dò, chaúng phaûi coù chaúng phaûi khoâng. Bieát roõ caùc phaùp ñeàu do nhaân duyeân hoøa hôïp, chæ coù teân goïi, coøn thaät töôùng laø khoâng theå coù ñöôïc. Boà-taùt quaùn nhö vaäy, bieát heát thaûy phaùp höõu vi ñeàu laø hö doái, taâm ngöng ñöùt khoâng taïo taùc, muoán dieät boû taâm, chæ laáy söï tòch dieät laøm an oån. Nhöng baáy giôø, vì nhôù ñeán boån nguyeän thöông xoùt chuùng sanh, neân trôû laïi thöïc haønh Boà-taùt phaùp, nhoùm caùc coâng ñöùc. Boà-taùt töï suy nghó: “Ta tuy bieát caùc phaùp laø hö doái, nhöng chuùng sanh khoâng bieát vieäc aáy, neân phaûi chòu caùc thoáng khoå trong naêm ñöôøng, ta nay phaûi thöïc haønh ñaày ñuû saùu Ba-la-maät” Boà-taùt ñöôïc quaû baùo khi sinh ra coù thaàn thoâng, cuõng

chöùng ñöôïc Phaät ñaïo, ñuû Ba möôi hai töôùng toát, Taùm möôi veû ñeïp, taát caû Trí tueä, Ñaïi töø Ñaïi bi, Voâ ngaïi giaûi thoaùt, Möôøi löïc, Boán ñieàu khoâng sôï, Möôøi taùm phaùp baát coïng, Ba ñaït minh ... vaø voâ löôïng caùc Phaät phaùp. Khi ñöôïc caùc phaùp aáy, taát caû chuùng sanh ñeàu coù ñöôïc taâm tin thanh tònh, ñeàu laõnh thoï haønh trì, öa vui Phaät phaùp. Thaønh töïu ñöôïc vieäc naøy laø ñeàu do söùc cuûa tinh taán Ba-la-maät, aáy laø tinh taán Ba-la-maät. Nhö Phaät ñaõ noùi: Boà-taùt tinh taán khoâng coøn thaáy thaân, khoâng coøn thaáy taâm, thaân khoâng taïo taùc, taâm khoâng nghó töôûng, thaân taâm nhaát möïc bình ñaúng khoâng phaân bieät, caàu Phaät ñaïo ñeå ñoä chuùng sanh, nhöng khoâng thaáy chuùng sanh laø bôø naøy, Phaät ñaïo laø bôø kia; heát thaûy söï taïo taùc nôi thaân taâm ñeàu phoùng xaû, nhö trong moäng coù ñoäng taùc, khi thöùc khoâng coù laøm chi, aáy laø tòch dieät moïi tinh taán, neân goïi laø Ba-la-maät. Vì sao? Vì bieát heát thaûy moïi tinh taán ñeàu laø taø nguïy, vì heát thaûy caùc phaùp ñeàu laø hö voïng khoâng thaät, nhö moäng nhö huyeãn, caùc phaùp bình ñaúng, môùi laø chôn thaät. Trong phaùp bình ñaúng thì khoâng coù söï caàu xin gì. Cho neân bieát heát thaûy caùc phaùp tinh taán ñeàu laø hö voïng. Tuy bieát tinh taán ñeàu laø hö voïng, maø vaãn thaønh töïu khoâng thoái

chuyeån, aáy goïi laø Boà-taùt tinh taán chôn thaät. Nhö Phaät noùi: “Ta ôû trong voâ löôïng kieáp, thí caû ñaàu maét tuûy naõo cho chuùng sanh khieán ñöôïc maõn nguyeän. Khi trì giôùi, nhaãn nhuïc, thieàn ñònh ôû trong röøng nuùi, thaân theå khoâ khao, hoaëc trì trai bôùt aên, hoaëc döùt caùc thöù saéc vò, hoaëc nhaãn chòu söï tai hoïa maï nhuïc, ñao gaäy, do vaäy thaân theå tieâu khoâ. Laïi thöôøng toïa thieàn, sieâng khoå khoâng keå naéng söông, ñeå caàu trí tueä, tuïng kinh, suy nghó, vaán naïn, giaûng thuyeát caùc phaùp, duøng trí phaân bieät toát xaáu, thoâ teá, hö thaät, nhieàu ít, cuùng döôøng voâ löôïng chö Phaät, aân caàn tinh taán caàu caùc coâng ñöùc aáy, muoán ñaày ñuû naêm Ba-la-maät. Ta khi aáy chöa ñöôïc gì; chaúng ñöôïc boá thí, trì giôùi, nhaãn nhuïc, tinh taán, thieàn ñònh, trí tueä Ba-la-maät. Thaáy ñöùc Phaät Nhieân-Ñaêng, Ta laáy naêm caønh hoa raûi treân Phaät, traûi toùc treân buøn (Ñeå Phaät ñi qua) lieàn chöùng ñöôïc Voâ sanh Phaùp nhaãn, töùc thôøi caû saùu Ba-la-maät ñöôïc ñaày ñuû, ñöùng giöõa hö khoâng ca ngôïi ñöùc Phaät Nhieân-Ñaêng, troâng thaáy möôøi phöông voâ löôïng caùc Phaät khi aáy môùi ñöôïc tinh taán. Thaân tinh taán bình ñaúng neân taâm ñöôïc bình ñaúng, taâm bình ñaúng neân ñöôïc caùc phaùp bình ñaúng. Caùc töôùng traïng nhaân duyeân nhö vaäy, goïi laø Tinh taán Ba-la-maät.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.